

LIS-områden

Tematiskt tillägg till översiktsplan
DEL 3: MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING





Skellefteå kommun
931 85 Skellefteå

0910-73 50 00
kundtjanst@skelleftea.se
www.skelleftea.se/lis

LIS-områden, Tematiskt tillägg till översiktsplanen, Del 3: Miljökonsekvensbeskrivning

Projektledare: Linnea Hagenbjörk

Arbetsgrupp: Elisabeth Berggren, Maria Blomberg, Jonas Johansson, Thorbjörn Johansson, David Lundmark, Ulrika Rönnlund, Tomas Öhlund

Styrgrupp: Lars Hedqvist, Eva Kinnvall, Christina Svärd, Harriet Wistemar

Tjänstemän från kommunens förvaltningar samt Visit Skellefteå har deltagit i framtagandet av handlingarna.

Medverkande konsult: SWECO Umeå

SAMMANFATTNING

Skellefteå kommun har beslutat att upprätta ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för Skellefteå kommun, tema Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-plan). Planens uppgift är att underlätta för byggandet i strandnära lägen genom att peka ut lämpliga LIS-områden med så få motstående intressen som möjligt.

Översiktsplaner, fördjupningar och tillägg bedöms alltid medföra betydande miljöpåverkan och ska alltid innehålla en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med MKB:n är att integrera miljöaspekter i LIS-planen så att en hållbar utveckling främjas. De alternativ som studerats i miljökonsekvensbeskrivningen är nollalternativet och ett införlivande av LIS-planen. Nollalternativet innebär att kommunen inte införlivar LIS-planen.

I LIS-planen pekas 54 områden ut som lämpliga LIS-områden. Sammanlagt har 153 förslag på LIS-områden lämnats in, vilket innebär att många områden valts bort eftersom de inte uppfyller kriterierna för LIS.

I LIS-planen bedöms påverkan på olika riksintressen som små. Främst för att de 54 områdena är små och intentionerna är att anpassa LIS-områdena till aktuellt riksintresse. Ett fåtal av de föreslagna LIS-områdena är i närheten av, gränsar till, eller ligger inom riksintresseområden.

Det är viktigt att anpassa den nya bebyggelsen till *landskapsbilden* när områdena befinner sig i ett öppet landskap och/eller i ett landskap med befintlig bebyggelse. Bebyggelse i skogslandskapet behöver också anpassas men det är mindre känsligt för nya inslag. Görs ingen anpassning till landskapet kan resultatet bli en splittrat landskapsbild med få utblickar mot vatten. Anpassas bebyggelsen bedöms konsekvenserna som måttliga* i det öppna landskapet och små i skogslandskapet.

Den övervägande delen av kommunens stora *kulturmiljövärden* undantas från exploatering. Inom föreslagna LIS-områden kan enskilda mindre kulturlandskap, fornlämningar och kulturmiljöer påverkas negativt av exploateringar. Kommunen har då gjort bedömningen att exploateringen kan anpassas till kulturmiljön.

För att inte exploateringen ska påverka *naturmiljövärden* negativt behöver varje område studeras mer i detalj så att den nya bebyggelsen inte medför en försämring av den befintliga naturmiljön. I det stora hela har det tagits stor hänsyn till naturmiljön i LIS-planen och naturvärdesinventeringar har gjorts i samtliga områden, undantaget öar. Konsekvenserna för naturmiljövärdena bedöms som små.

Sammantaget bedöms påverkan på *vatten* som liten då områdena ligger vid relativt stora sjöar och vid kusten, inte vid mindre bäckar och vattendrag som kan vara mer sårbara. Inför fortsatt planering inom föreslagna LIS-områden krävs att påverkan på vattenmiljön utreds vidare.

I de LIS-områden som ska främja *turism* och *friluftsliv* blir konsekvenserna små positiva. För att minimera negativa konsekvenserna behövs ytterligare utredning i ett mer detaljerat skede.

Det finns LIS-områden i Burträsk, Bygdsiljum och Ljusvattnet (Burträsk) som är placerade på öppen jordbruksmark men med närhet till befintlig bebyggelse. Då det endast är begränsade områden av jordbruksmark som tas i anspråk och LIS-områdena bidrar till en förtätning av bebyggelsen bedöms konsekvenserna bli små. För att minimera negativa konsekvenser måste vidare utredning göras.

För *samhälleffekterna* bedöms LIS-planen ge små positiva konsekvenser. Den positiva effekten skulle bli större om fler områden för bostäder pekades ut i närheten av områden för verksamheter och turism. Generellt innebär föreslagna strandnära boende på landsbygden att avfolkningen motverkas och skapar utvecklingsmöjligheter.

Exploateringarna förutsätter att gällande riktvärden för skyddsavstånd efterlevs och att hänsyn tas till de lokala förhållandena. För att minimera negativ påverkan på hälsa och säkerhet, krävs utredningar av bl. a. risker, mark, buller och skyddsavstånd till verksamheter och kraftledningar inom föreslagna LIS-områden.

LIS-planen påverkar miljömålet god bebyggd miljö positivt medan en del mål som belyser naturvärdena får små negativa konsekvenser. I stort går LIS-planen i linje med kommunens vision Skellefteå 2030 att öka invånarantalet i kommunen.

* se bedömning sid 6

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3	JORDBRUKSMARK	13
INLEDNING	5	RENNÄRING.....	13
LÄSANVISNING	5	SAMHÄLLSEFFEKTER.....	13
SYFTE OCH MÅL.....	5	KLIMATFAKTORER OCH RISKER.....	14
BAKGRUND	5	MILJÖKVALITETSNORMER	15
AVGRÄNSNING.....	6	MILJÖMÅL.....	16
BEDÖMNING	6	FOLKHÄLSOPOLITISKT PROGRAM FÖR SKELLEFTEÅ KOMMUN	18
ALTERNATIV.....	7	PLANER OCH PROGRAM.....	19
NOLLALTERNATIV -OM PLANEN INTE ANTAS	7	SAMLAD BEDÖMNING	20
UTBYGGNAD ENLIGT LIS-PLANEN.....	7	UPPFÖLJNING AV MILJÖPÅVERKAN.....	21
MILJÖKONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET	8		
MILJÖKONSEKVENSER OM PLANEN GENOMFÖRS	9		
RIKSINTRESSEN	9		
LANDSKAPSBILD	9		
KULTURMILJÖ	10		
NATURMILJÖ	11		
VATTEN.....	12		
FRILUFTSLIV	12		

INLEDNING

Skellefteå kommun har beslutat att upprätta ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för Skellefteå kommun, tema landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Med strandnära lägen menas här områden inom 100 meter från sjö, vattendrag och kust. Tanken är att planen ska öka kommunens attraktionskraft och främja landsbygden genom att möjliggöra för nya näringsverksamheter, boendemiljöer och turism- och friluftsanläggningar i attraktiva strandnära lägen. Ett utpekade LIS-område i antagen översiktsplan innebär ytterligare ett särskilt skäl till lättnad i förbudet att exploatera marken inom strandskyddsområde.

I detta kapitel redovisas syftet med miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

LÄSANVISNING

LIS-områden, Tematiskt tillägg till översiktsplanen för Skellefteå kommun presenteras i tre delar:

FÖRUTSÄTTNINGAR

I delen Förutsättningar redovisas vilka mål, beslutade i och utanför kommunen, som har styrt planens utformning samt definitionen av begrepp som landsbygd och landsbygdsutveckling. I dokumentet redovisas de förutsättningar som finns inom planområdet samt vilka ställningstaganden kommunen har tagit. De olika intressena redovisas var för sig.

PLANFÖRSLAG

I delen Planförslag illustreras med kartor och text de områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Här redovisas också den metod som använts för att ta fram lämpliga LIS-områden.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Tredje och sista delen beskriver planens konsekvenser tillsammans med en miljökonsekvensbeskrivning enligt reglerna om miljöbedömning av planer och program.

SYFTE OCH MÅL

Syftet med MKB: n är att integrera miljöaspekter i LIS- planen så att en hållbar utveckling främjas. Den ska belysa de betydande miljökonsekvenser som kan uppstå vid en utveckling som föreslås i LIS- planen. MKB: n ska också ge förslag på åtgärder som i första hand förebygger negativ miljöpåverkan, i andra

hand begränsar negativ miljöpåverkan och i sista hand föreslå kompensationsåtgärder¹. Målet är att främja en hållbar utveckling för kommunen genom att visa på miljöpåverkan och möjliga åtgärder att inarbeta i LIS- planen.

BAKGRUND

Skellefteå kommun har stor tillgång till strandområden, i kommunen finns en lång kuststräcka, 1500 sjöar och närmare 1000 namngivna vattendrag med en sammanlagd strandlinje på 6152 km. LIS- områden bör sammantaget inte omfatta mer än en begränsad del av de strandområden inom en kommun som omfattas av strandskydd. Cirka 18% av kust och strand har byggnader inom 100 meter från stranden². Detta kan jämföras med rikets genomsnitt som är 13%. Kommunens LIS-områden sträcker sig sammanlagt över 44,56 km kust och strand, vilket är ca 0,72% av kommunens sammanlagda kust och strand.

Enligt Länsstyrelsen ska kommunen vara restriktiv när det gäller utpekande av LIS-områden längs kusten. Kustlinjen har en hög exploateringsgrad jämfört med inlandet och dess sjöar. Kuststrecken och vissa större öar har en sammanlagd strandlinje på 529 km, varav 41% har byggnader inom 100 meter från stranden, vilket är strax över riksnittet på 41%. Kommunens utpekade LIS-områden längs kusten är sammanlagt 25,28 km, vilket är ca 4,7% av kommunens kuststräcka.

En jämförelse kan göras till de nu, av länsstyrelsen, beslutade områdena för utökade strandskydd. Områden med utökade strandskydd längs kusten består sammanlagt av 119,8 km, vilket är ca 22,6% av kommunens kuststräcka. Där till kan tilläggas skyddade områden som riksintressen, Natura 2000, områden med värdefull kulturmiljö, naturreservat som inte

1. Kompensationsåtgärder innebär att funktioner och värden som går förlorade vid en exploatering kompenseras genom åtgärder inom planområdet.
2. Bebyggelsepåverkan kust och strand, MI 50 SM 1102, Statistiska Centralbyrån, 19:e oktober 2011

kommer att exploateras.

Kommunen anser sammanfattningsvis att LIS-utpekandet ligger i linje med propositionen, att LIS-områdena endast omfattar en begränsad del av kommunens strandområden som omfattas av strandskydd. Skellefteå kommun är glesbefolkad och mycket rikt på sjöar, vattendrag och kust.

Strandskyddet, som regleras i Miljöbalken, är till för att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur och växtlivet. Strandskyddet är ett generellt områdesskydd som gäller på liknande sätt i hela landet, vid havet, sjöar, vattendrag och öar. Det generella strandskyddet gäller 100 meter från strandkanten både på land och i vatten. Länsstyrelsen kan vid behov utöka strandskyddet till 300 m. Länsstyrelsen beslutade 2015-02-01 att utöka strandskyddet till 200 meter i 24 områden inom Skellefteå kommun. Kommunen har överklagat samtliga beslut.

År 2009 trädde nya strandskyddsbestämmelser i kraft vilket innebar extra möjlighet till dispens, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. De nya reglerna ger kommunen möjlighet att i översiktsplanering peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. I dessa områden kan strandskyddet upphävas om åtgärden långsiktigt gagnar en positiv sysselsättningseffekt eller bidrar till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Dispenserna prövas individuellt och landsbygdsutveckling räknas som ett särskilt skäl som ska vägas mot strandskyddets syften.

AVGRÄNSNING

MKB: n är i huvudsak avgränsad geografiskt till Skellefteå kommun, men om det i särskilda fall bedöms relevant så kommer konsekvenserna studeras för ett större geografiskt område. Kommunen har tidigare arbetat fram ett LIS-program med bl.a. riktlinjer för MKB-arbetet. LIS-programmet har samrått med länsstyrelsen. Samtliga angränsade kommuner har fått möjlighet att yttra sig. Ett fåtal av LIS-områdena ligger i anslutning till angränsande kommuner och exempel på orter utanför Skellefteå kommun som kan gynnas positivt i och med LIS-områdena är Bastuträsk och Norsjö. En LIS-plan är en plan på övergripande nivå och miljöbedömningarna ska göras på en nivå lämplig för planen. MKB-arbetet ska ses som en process och i och med att planeringen fördjupas så fördjupas även MKB: arbetet.

Vid en vidare undersökning kan fler saker med betydande miljöpåverkan uppdagas och måste då granskas närmare i en MKB för det specifika projektet. LIS-planens tidsperspektiv är långsiktigt och miljökonsekvenserna beskrivs för ett förverkligande av planen ungefär 10-30 år framåt i tiden.

Naturvärdesinventeringar har gjorts i arbetet med LIS-planen. I de LIS-områden som föreslås ska lämpligheten prövas vid en förfrågan om att få bygga i varje enskilt ärende.

BEDÖMNING

Konsekvensbedömningen koncentreras på förändringarna och detaljerade beskrivningar av respektive område finns i del 2: Planförslag.

Vid höga värden men liten omfattning blir konsekvensen måttligt negativa. Vid höga värden och stor omfattning blir konsekvenserna stora. Eftersom det endast är mindre ytor som tas i anspråk bedöms de flesta konsekvenserna vara små till måttliga.

INGREPPETS/ STÖRNINGENS OMFATTNING

Intressets värde	Stor omfattning	Liten omfattning
Högt värde	Stor	Måttlig*
Lågt värde	Måttlig	Små

> Tabellen visar hur bedömningen av konsekvenserna har gjorts. *Vid mycket liten omfattning kan konsekvenserna bedömas som små.

En MKB skall enbart behandla den betydande miljöpåverkan som planen bedöms medföra. MKB: n har avgränsats till att omfatta påverkan på följande:

- Landskapsbild
- Kulturmiljö
- Naturmiljö
- Vatten
- Friluftsliv
- Jordbruksmark
- Rennäring
- Samhällseffekter
- Klimatfaktorer och risker
- Miljökvalitetsnormer
- Miljömål

ALTERNATIV

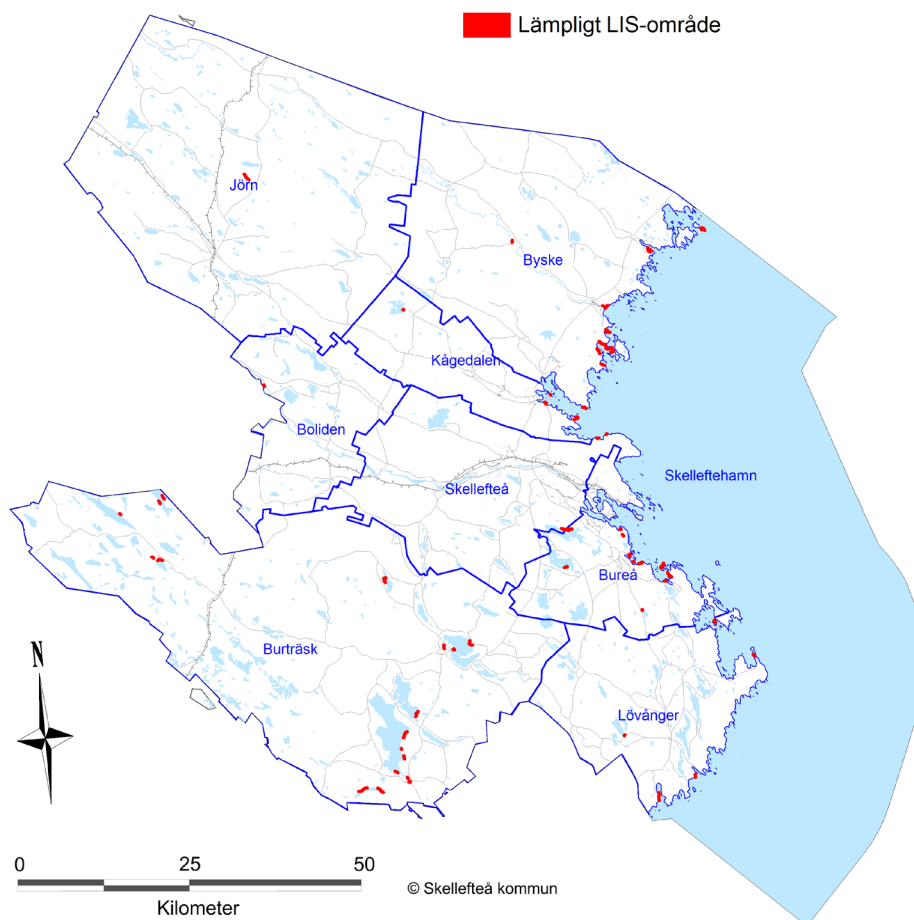
I detta kapitel beskrivs och redovisas två olika alternativ: nollalternativet - om planen inte antas och utbyggnad enligt LIS-planen.

NOLLALTERNATIV – OM PLANEN INTE ANTAS

Nollalternativet innebär i det här fallet att kommunen inte införlivar LIS-planen och de föreslagna områdena för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i den nya översiktsplanen och därmed i den övergripande planeringen. En LIS-plan visar på viljan och inriktningen med användningen av markområdena i strandnära lägen medan gällande översiktsplan är från 1991 och inte har så många utpekade områden vid vattnet.

UTBYGGNAD ENLIGT LIS-PLANEN

Sammanlagt pekas 54 områden ut som lämpliga LIS-områden. LIS-områden är områden där strandskyddet kan upphävas om åtgärden långsiktigt gagnar en positiv sysselsättningseffekt och/ eller bidrar till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Dispenserna prövas individuellt och landsbygdsutveckling räknas som ett särskilt skäl som ska vägas mot strandskyddets syften. LIS-områdena är indelade i olika användningar. Flera av områdena innehåller flera användningar. Fördelningen ser ut som följande: Bostäder (34), Turism (24), Näringsverksamhet (19), Friluftsliv (10). Längs kusten har 26 områden pekats ut, vilket betyder att 28 LIS-områden finns i inlandet.



> Lämpliga LIS-områden.

MILJÖKONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIVET

I detta kapitel beskrivs och redovisas nollalternativet - om LIS-planen inte antas.

Nollalternativet innebär att kommunen inte införlivar ett planeringsunderlag för en samlad landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Därmed kan vissa möjliga bostadsområden, näringsverksamheter, turistverksamheter eller friluftslivssatsningar i strandnära lägen aldrig bli verklighet pga. svårigheten att få strandskyddsdispens.

Det är istället troligt att exploateringsgraden ökar på mark som redan är tagen i anspråk eller på mark som är avskild från strandlinjen av vägar, järnvägar eller annan bebyggelse. Även mark inom och i anslutning till tätorter skulle fortsatt exploateras, då tätortsutveckling kan anses vara ett angeläget allmänt intresse som kan ge undantag från strandskyddsreglerna.

Vidare finns en risk för att framtida utbyggnader i strandnära lägen sker utan stöd av en sammanvägd bedömning av landsbygdsutvecklingens påverkan på motstående intressen och på kommunen i helhet. Det finns en risk att varje enskilt förslag för utbyggnader av bostäder och verksamheter på landsbygden kommer att prövas individuellt utan hänsyn till helheten i kommunen.

Utan utpekade LIS-områden i översiktsplanen, finns risk för att den framtida landsbygdsutvecklingen blir mer spridd och småskalig och att de lämpligaste lokaliseringarna för LIS blir dåligt utnyttjade. Detta medför även en större risk för konflikterna med andra intressen såsom annan bebyggelse, infrastruktur och höga bevarandevärden för natur, kultur, friluftsliv och landskap. Risker för att negativa konsekvenser uppstår för både människors hälsa och för miljön är större. Sannolikheten är även större för att ett större antal planer blir överklagade.

Nollalternativet kan även innebära att kommunen förlorar sin möjlighet, att tidigt informera medborgare, myndigheter och intressenter om var landsbygdsutveckling bedöms vara lämplig, så att allmänhet och berörda parter ges möjlighet att tidigt lämna synpunkter och förslag.

Vidare kan nollalternativet innebära att enskilda exploatörer kan styra landsbygdsutvecklingen mer och att den då blir svårare att förutse.



> Bjässviken.

MILJÖKONSEKVENSER OM PLANEN GENOMFÖRS

I detta kapitel beskrivs och bedöms den påverkan, både positiv och negativ, som kan uppstå om den föreslagna planen antas och genomförs.

RIKSINTRESSEN

Att ett område klassats som riksintresse betyder att det väger tyngre än lokala allmänna intressen. Det betyder också att områdets värde eller betydelse inte påtagligt får skadas. Det är inte ovanligt att olika riksintressen överlappar varandra. Om ett område är av riksintresse för flera ändamål, måste en avvägning göras och det riksintresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ska prioriteras. Bestämmelserna om riksintressen finns i miljöbalken.

Följande områden av riksintresse har undantagits från utpekande av LIS-områden:

- Riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler
- Riksintresse för totalförsvaret
- Riksintresse för vindbruk
- Riksintressen för kommunikationer (nuvarande järnväg och planerad Norrbotniabana, E4, väg 95, 364/774 och 372/827 Skellefteå Airport, Skellefteå hamn och farleder)

LIS-områdena Bjuröklubb, Byske, Byske-Selet, Bygd-siljum camping, Petersburg, Bygdeträsk, Bonäs, är riksintresse för kulturmiljö och exploateringen ska ta hänsyn till kulturmiljövärdena.

Lövsele hamn, Kallviken, Bjuröklubb Flakaskäret, Byske, Byske-Selet och Pite-Rönnskär är riksintresse för naturvård. Där har bedömningen gjorts att LIS-områdena kan ta hänsyn till riksintresset och i många fall även stärka friluftslivet.

Bastuholmen, Hamnviken, Kåge småbåtshamn, Kågön, Berget, Lillgrundet, Bursundsviken, Bureå, Danielsten, Törnåsviken och tre områden i Burvik ligger i anslutning till riksintresse för yrkesfiske. Ett utpekande av exploateringsområden bedöms inte skada riksintresset.

Två områden i Ljusvattnet (Burträsk) är av riksintresse för rennäringen. Områdena är utpekade för näringsverksamhet, turism och friluftslivsutveckling. Vid exploatering ska samråd ske med berörd samby.

LIS-områdena Byske-Selet, Byske, Flakaskäret, Bjuröklubb, Kallviken och Lövsele hamn ligger inom riksintresse friluftsliv. Syftet med de flesta av dessa områden är att utveckla turism, friluftsliv och näringsverksamhet, vilket bör innebära en positiv påverkan på riksintresset då fler kan ta del av områdena. Några av områdena är dock till för användningen bostäder, men då ligger områdena i anslutning till befintlig bebyggelse och ingen påtaglig skada på riksintresset bedöms ske.

I det enskilda ärendet görs bedömning av behov av bl.a. inventeringar och utredningar, t.ex. natur- och kulturinventeringar, som ger underlag för beslut om eventuella åtgärder för att minimera påverkan. I stort bedöms påverkan på riksintressena låga eller ringa. Främst för att mycket små områden tas i anspråk och intentionerna är att anpassa LIS-områdena till aktuellt riksintresse. Det kan dock för LIS-områden inom riksintresse naturvård, där tänkt användning är bostäder, bli aktuellt att i ett senare skede diskutera kompensationsåtgärder.

LANDSKAPSBILD

LIS-områden i den här planen består till största del av bostäder. Det är en småskalig bebyggelse som blir lättare att anpassa till landskapsbilden. Landskapet i kommunen kan delas in i fyra delar kustlandskap, kustnära kulturbygd, älvdalar och skogslandskap. De flesta av LIS-områdena är placerade i kustlandskapet och kustnära kulturbygd. Älvdalarna är värdefulla miljöer för landskapsbilden. Tre områden, Byske-Selet, Byske och Renfors är belägna inom älvdalar men bedöms inte påverka landskapsbilden negativt.

Kustlandskapet karaktäriseras av en flikig kust som efterföljs av ett flackt slättområde med höga moränåsar. Det är i kustbandet som de flesta LIS-områdena ligger. Kustbandet är dock ej ett enhetligt landskap utan har en varierad landskapsbild vilket gör att varje område måste anpassas individuellt.

I skogsklädda områden blir påverkan på landskapsbilden mindre då bebyggelse kan kamoufleras av

skogens högre vegetation. På öppna områden blir den nya bebyggelsen iögonfallande vilket kan få stora negativa konsekvenser om inte byggnadsstilen anpassas efter landskapsbilden. Kustlandskapet övergår sedan till kustnära kulturbygd som karakteriseras av ett svagt kuperat landskap med små landskapsrum. Jordbruksmarken ligger i låglänta områden i närheten av sjöar och vattendrag. Det övriga landskapet domineras av barrskog. I skogslandskapet är det färre åkrar och fler stränder utan åkermark.

Många LIS-områden i den kustnära kulturbygden är placerade vid stränder bestående av skog och eventuellt buskvegetation närmast vattnet. Det gör att den nya bebyggelsen lättare anpassas till platsen då vegetationen skymmer och skapar små landskapsrum. Det samma gäller LIS-områden i skogslandskapet där stora delar av stränderna är täckta med skog och bryn.

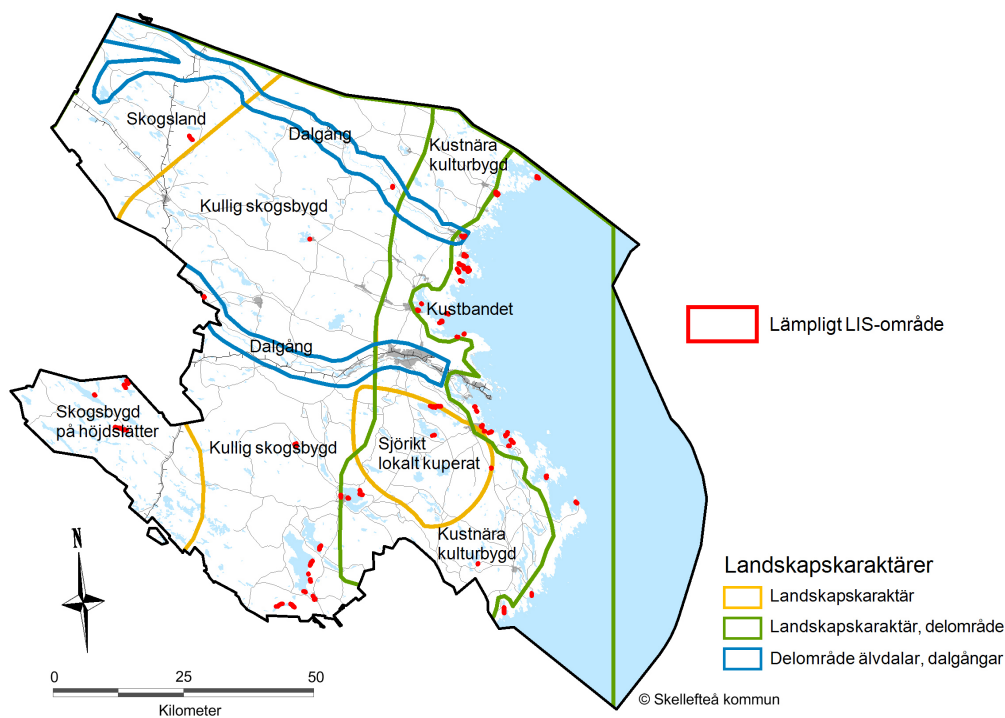
Det är framförallt viktigt att anpassa den nya bebyggelsen när LIS-områdena befinner sig i ett öppet landskap och ett landskap med befintlig bebyggelse så landskapsbilden i dessa områden bevaras. Det bör även ske en landskapsanpassning av den nya bebyggelsen i skogslandskapet men det är mindre känsligt

för nya inslag. Görs ingen anpassning till landskapet kan landskapets utblickar brytas och skapa en mer splittrad landskapsbild. Gör man dessa åtgärder bedöms konsekvenserna bli måttliga i det öppna landskapet och små i skogslandskapet. Det behövs dock en mer detaljerad analys av varje område i till exempel detaljplaneskedet eller vid strandskyddsdispens.

KULTURMILJÖ

Exploateringar i strandnära lägen kan inverka på kulturmiljön och hur kulturmiljön uppfattas och upplevs. Exploateringar är i sig ett inslag i landskapsbilden och påverkar hur vi upplever kulturmiljön. Höga kulturmiljövärden i sig behöver inte utgöra ett hinder för exploatering, men har betydelse för omfattningen och utformningen av exploateringar.

Skellefteå kommuns kulturlandskap innefattar inte bara en sorts kulturmiljö. Här finns t.ex. odlings-, skogsbruks- och industrilandskap. Riksantikvarieämbetet har delat upp kulturmiljöer i ålderdomliga, varierande och moderna. Ålderdomliga kulturlandskap hyser ett kulturlandskap som skapats under långa tidsperioder och där få förändringar skett under 1900-talets senare hälft, vilket oftast är känsligt för ett modernt bostads- eller verksamhetsområde.



> Landskapskarakteristiska områden i Skellefteå kommun.

Varierade kulturmiljöer präglas av både gamla och nya strukturer, men landskapets grundstrukturer t.ex bebyggelselägen, vägsystem, markanvändning etc. är oförändrade, men där mindre förändringar kontinuerligt infogats i landskapet. Här kan bostads- och verksamhetsutbyggnader ske, men lokaliseringen bör avvägas noggrant mot de kulturhistoriska värdena. Moderna landskap har genomgått en tydlig utveckling över tiden och har påtagliga moderna inslag. De historiska lämningarna har fått ge vika för det moderna industrisamhället och i ett sådant landskap kan nya bostäder och verksamheter inplaceras utan några större konflikter med kulturmiljöintressen.

I Skellefteå kommun är Lövånger kyrkstad, Bjurön-Fällan (Bjuröklubb), byarna runt Bygdeträsket, Örviken, Skellefteå, västra delen runt Bonnstan och Landskyrkan och Byskeälven riksintresse kulturmiljövård. Även fler områden är utpekade i kommunens kulturmiljöprogram från 2006 och har tagits i beaktande vid utpekandet av LIS-områden och en del har valts bort pga. detta.

Den övervägande delen av kommunens höga kulturvärden undantas från exploatering, men inom föreslagna LIS-områden kan enskilda mindre kulturlandskap, fornlämningar och kulturmiljöer påverkas negativt av exploateringar. Kommunen har då gjort bedömningen att det utpekade LIS-området kan anpassas till kulturmiljön.

Områdena som valts ut är mestadels värdefulla ur odlingslandskapet och s.k. moderna kulturlandskap har pekats ut. Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna som låga under förutsättning att hänsyn ska kunna tas i fortsatt planering. I LIS-områden inom eller intill kulturmiljöer bör ny bebyggelse i första hand prövas i detaljplan eller i områdesbestämmelser. I detaljplanen finns då möjlighet att reglera utformningen av bebyggelse så att den anpassa väl till kulturmiljön.

All exploatering som påverkar fornlämningar kräver dessutom tillstånd från länsstyrelsen enligt kulturminneslagen.

NATURMILJÖ

I kommunen finns flera typer av skyddad natur allt från naturreservat, natura 2000 till mindre biotopskyddsområden mm. En av LIS-planens grundförut-

sättningar är att utpekade områden inte bedöms ha någon större betydelse för växt- och djurlivet. Värdefulla naturmiljöer har undantagits från LIS, de kan dock finnas i anslutning till de utpekade områdena.

Skellefteås stränder är en naturtillgång med mycket stort värde. De erbjuder ett antal ekosystemtjänster såsom klimatreglering, filter för näringsämnen, lokal fördröjning av dagvatten, dämpar avrinning och flödestoppar, motverkar erosion och fungerar som spridningskorridorer för växter och djur.

Stränderna längs sjöar och vattendrag, liksom stränderna längs havet, är mycket betydelsefulla för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. I Skellefteå där skogslandskapet är dominerat av barrskog tillhör t ex lövskogsidåer längs åar och älvar de artrikaste miljöerna. Det är inte enbart sällsynta växtarter som kännetecknar artrikedomen längs stränderna, här finns det även en mångfald av insekter och fåglar. Därför ska strändernas värden inte enbart bedömas utifrån att det finns sällsynta växtarter utan hela livsmiljön och dess roll i landskapet måste tas i beaktande.

I de utpekade LIS-områdena finns det flera områden som ligger i anslutning till områden med höga naturvärden och/eller inom riksintresse för naturvård. Där det sker kan det vara aktuellt med kompensationsåtgärder men i första hand ska bebyggelsen anpassas så dessa värden bevaras på befintlig plats.

Strandzonen har också generellt en hög biologisk mångfald vad gäller både flora och fauna. Vid anläggande av LIS-område finns ett krav på en fri passage närmast stranden. Passagen ska skydda den känsliga stranden och dess växt- och djurliv samt göra stranden tillgänglig för allmänheten. Den fria passagen ger goda förutsättningar för att bevara den höga biologiska mångfalden och värna om de naturvärden som finns närmast stranden.

För att inte exploateringen ska påverka naturvärdena negativt behövs varje område studeras mer i detalj så att den nya bebyggelsen inte medför en försämring av den befintliga naturmiljön. I det stora hela har kommunen tagit stor hänsyn till naturmiljön i LIS-planen, många områden har valts bort och de flesta områden (förutom öar) är inventerade. Konsekvenserna bedöms som små.

VATTEN

Vattenmiljöer utgör ofta spridningskorridorer för växt- och djurliv. Områden i och kring sjöar, älvar, bäckar och våtmarker är generellt känsliga biotoper som har hög artrikedom. Utbyggnader i strandnära lägen medför därför ofta konflikter med möjligheterna att bevara goda livsvillkor för att växt- och djurlivet. I flera utpekade LIS-områden förekommer våtmarker och vattendrag som har olika klassning enligt vattendirektivet (se förklaring till vattendirektivet under kapitel miljö kvalitetsnormer). Målet för alla vattenförekomster som berörs av LIS-planen är att de ska ha god status 2015.

Ny bebyggelse medför ökade utsläpp till vatten och på landsbygden betyder detta ofta nya avlopp. Utsläpp från avloppsanläggningar kan påverka miljö kvalitetsnormerna negativt. De föreslagna LIS-områden kan å andra sidan innebära ny samlad bebyggelse, expansion av befintliga orter och förtätning av befintlig bebyggelse och då leda till förbättrade VA-lösningar.

I flera av orterna finns kommunala avloppsreningsverk. I övriga LIS-områden kan det finnas kvar gamla enskilda avloppslösningar som vid föreslagen utbyggnad bör ersättas och kopplas på en gemensam avloppsanläggning vilket kan vara positivt. Kommunen bedömer att det är främst undermåliga befintliga avloppsanläggningar som utgör ett stort problem för vattenkvaliteten, inte den tillkommande bebyggelsen och dess moderna avloppslösningar.

Samtidigt finns en risk för negativa konsekvenser för vattenkvaliteten till följd av exploateringen av stränder då en ny bebyggelse med tillhörande vägar och parkeringsytor ofta medför en ökning av hårdgjorda ytor, vilket medför en snabbare avrinning till befintligt dagvattensystem och ger ett ökat föroreningsinnehåll i det vatten som avrinner. Detta kan negativt påverka miljö kvalitetsnormerna för förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, men kan förhindras med ex mer genomsläppliga ytor.

Med ett lokalt omhändertagande av dagvattnet kan dock belastningen på recipienterna begränsas från aktuella LIS-områden. Idag är utgångspunkten enligt Skellefteå kommuns dagvattenpolicy att dagvattensystem utanför själva utbyggnadsområdet inte skall belastas med större mängder dagvatten eller föroreningar från området än vad som råder före

utbyggnad. Med rätt åtgärder bör därför inte en utbyggnad ge negativa konsekvenser i dessa avseenden. Vid förtätning av befintlig bebyggelse kan det även finnas möjlighet att förbättra eller ersätta befintliga äldre dagvattensystem.

Vid utbyggnad av ny bebyggelse kan ofta önskemål om bryggor och båtplatser mm. uppstå, vilka kan få negativa konsekvenser för vattenmiljön både genom direkta ingrepp i vattenmiljön och genom indirekt påverkan på vattenkvaliteten. Gemensamma anläggningar eftersträvas alltid av kommunen. Anläggningsarbetena på land och i vatten kan påverka vattenkvaliteten negativt genom grumling, dagvatten, spridning av eventuella föroreningar etc. men även genom att värdefulla miljöer för växt- och djurlivet påverkas negativt eller t o m försvinner. Hur stora konflikterna blir beror till stor del hur mycket hänsyn som tas till naturmiljön vid de enskilda exploateringarna.

Inget LIS-område ligger inom skyddsområde för vattentäkt och ska därför inte påverka någon vattentäkt. När det gäller arbeten i vatten är det viktigt att de genomförs med försiktighet och vid lämpliga tidsperioder då växt- och djurlivet är minst känsligt.

Sammantaget bedöms påverkan på vatten som liten då de flesta av områdena ligger vid relativt stora sjöar, vid kusten och inte vid mindre bäckar och vattendrag som kan vara mer sårbara. Inför fortsatt planering inom föreslagna LIS-områden krävs att påverkan på vattenmiljön utreds noga både i mer tekniska utredningar men också i utredningar gällande naturmiljö.

FRILUFTSLIV

Kusten och stränder är en viktig resurs för friluftslivet. Strandskyddets ursprungliga tanke var att främja just friluftslivet och ge möjlighet för promenader, fiske, strandhugg och bad. Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller alla hav, sjöar och vattendrag. Genom att peka ut LIS-områden i kommunens översiktsplan finns en extra möjlighet att få dispens från strandskyddet i de utpekade områdena. För att LIS-områden ska vara aktuella ska det i kommunen finnas god tillgång på fria stränder och LIS-områdena får endast omfatta en begränsad del av kommunens strandområden.

Det finns områden inom Skellefteå kommun som

är riksintresse för rörligt friluftsliv. Där dessa områden överlappas av LIS-områden krävs en noggrann planering så att det rörliga friluftslivet inte påverkas negativt i någon större utsträckning. I det stora hela ska det fortfarande och långsiktigt finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och livsvillkoren för djur och växter ska bevaras.

Där LIS-området inte riktar sig till turism och ett ökat friluftsliv kommer konsekvenserna för friluftslivet att bli lite negativa. På de LIS-områden som ska främja turism och friluftsliv blir konsekvenserna små positiva. För att minimera de negativa konsekvenserna behövs ytterligare utredning i ett mer detaljerat skede.

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmarken i kommunen har under de senaste 150 åren minskat på grund av rationaliseringar inom jordbruket. Idag består ca 4 % av kommunens yta av produktiv jordbruksmark och det är kommunens intention att i möjligaste mån bevara den.

En minskning av jordbruksmarken kan på sikt leda till att aktiva jordbruk tvingas lägga ner då den tillgängliga marken blir för liten. Nedläggning av ett jordbruk får stora konsekvenser för landsbygden och landskapsbildningen eftersom öppen mark efter en nedläggning kan komma att planteras eller växa igen.

Det finns några LIS-områden som är placerade på öppen jordbruksmark. Det är mindre områden i nära anslutning till befintlig bebyggelse. De finns i framförallt i Ljusvattnet, Burträsk och Bygdsiljum. I Burträsk finns idag begränsade utbyggnadsriktningar för att skapa en sammanhållen och robust tätort. Det nya LIS-området ger möjlighet till det och anses bidra till en positiv utveckling av Burträsk. Detsamma gäller LIS-området i Ljusvattnet och Bygdsiljum där viljan till samhällsutveckling väger upp förlusten av jordbruksmark.

Då det endast är begränsade områden av jordbruksmark som tas i anspråk bedöms konsekvenserna bli små. För de LIS-områden där jordbruksmark tas i anspråk bör mer detaljerad undersökning göras för att minimera de negativa konsekvenserna. Kommunen har i sin utredning av LIS-områden tagit stor hänsyn till jordbruksmarken och flera områden har valts bort.

RENNÄRING

Områden av riksintressen för rennärings ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada näringens drivande. Även övriga områden av intresse för rennärings ska så långt möjligt skyddas mot sådana åtgärder.

Ett fåtal av de föreslagna LIS-områdena ligger nära, gränsar till, eller ligger inom, område av riksintresse för rennärings. Samtliga samebyar har fått tillfället att yttra sig om planförslaget. Flera områden har tagits bort eller korrigerats enligt samebyarnas synpunkter. Svaipa sameby har motsatt sig LIS-området Storklinta. Kommunen har dock gjort bedömningen att området har stor betydelse för en vidare utveckling av befintlig skidanläggning. Området kring Storklinta anses redan vara väl exploaterat i och med skidanläggningen och den planerade vindkraftsparken och området är inte av riksintresse.

I områden inom eller i närhet av riksintresse för rennärings ska stor försiktighet råda vid nyetableringar. Bedömningen har gjorts att ingen påtaglig påverkan kommer att ske på riksintresse rennärings.

SAMHÄLLEFFEKTER

LIS-planens syften som ska uppfyllas vid utpekandet av områden är att åtgärden ska bidra till en positiv sysselsättningseffekt och/eller bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Minst ett av dessa syften ska uppfyllas vid utpekandet av områden. Att möjliggöra mer strandnära byggnation i redan befintliga tätorter som ex Bureå, Bygdsiljum och Burträsk är ett sätt att hålla upp invånarantalet i orterna och hålla landsbygden levande. Tätorterna har ofta ett stort omland som även kan gynnas av LIS. Kommunen har vid utpekandet valt bort föreslagna områden där det bara är föreslaget en tomt för bostäder eftersom en tomt inte anses bidra till landsbygdsutveckling.

Enbart möjligheten att bygga vattennära leder inte per automatik till en utvecklad landsbygd med ökad inflyttning. Däremot kan vattennära bostäder eller besöksmål utgöra en attraktionskraft som leder till att fler vill bosätta sig på eller besöka landsbygden. Flera samhällen är dessutom uppkomna vid vattendrag, vilket gör att strandskyddet på vissa ställen kan hindra en utbyggnad inom eller i anslutning till befintlig bebyggelse.

För att ge bättre förutsättningar för olika människor att bo på en plats behövs olika sorters bostäder. Blandade upplåtelseformer, storlekar och kostnader möjliggör ett gott boende för både barnfamiljer, ensamstående, unga och äldre med olika inkomster och sparkapital.

Boende utmed ett stråk (ex väg, vattendrag) kan stärka upp mindre orter utmed det stråket genom att det skapas ett trafikflöde utmed stråken.

Vissa områden som ex Storklinta i Jörn, anses lämpliga för att utveckla befintlig besöksnäring och nya områden pekade ut för camping. Genom att möjliggöra för verksamheter kan även arbetsplatser skapas på landet. De föreslagna LIS-områdena kommer innebära en liten förstärkning av redan befintliga samhällen.

Sammantaget bedöms att de positiva effekterna skulle bli större om fler områden för bostäder pekades ut i närheten till områdena möjliga för verksamheter och turism. Generellt innebär föreslaget strandnära boende på landsbygden att avfolkningen motverkas, att utvecklingsmöjligheterna förbättras och att den ekonomiska bärkraften ökas men i låg grad.

I Skellefteå pågår ett utvecklingsarbete för att bli en ännu attraktivare plats och 80 000 invånare. I arbetet håller en utvecklingsstrategi och genomförandeplan att tas fram för hur vi ska bli fler invånare och vara en attraktiv plats att bo och verka på. Skellefteå kommun har initierat arbetet med förhoppning om att samla kraften hos alla invånare, företagare, föreningar och andra intressenter för att tillsammans lyfta vår kommun. Det kvantitativa målet är att bli 80 000 invånare till år 2030.

Skellefteå kommun har fastställt en vision som lyder: "Skellefteå – en framsynt och jämställd tillväxtkommun, attraktiv att bo och verka i, med målet att ha 80 000 invånare år 2030". LIS-planen kan ses som en del i detta arbete.

KLIMATFAKTORER OCH RISKER

TRAFIK

All nybebyggelse medför att ny trafik alstras. Sannolikt kommer de föreslagna bostäderna i strandnära lägen att alstra något mer trafik räknat i fordonskilometer per invånare än om bostäderna hade lokali-

serats som i nuläget närmare Skellefteås centralort. Skälen är främst att avstånden till arbetsplatser och service är i genomsnitt längre och att den kollektiva trafiken är sämre. Vad avser försörjningen med kollektivtrafik har LIS-områdena till större del koncentrerats till områden och stråk med befintliga busslinjer. Ett ökat boende i sådana lägen kan medföra ett bättre utnyttjande av busstrafiken och motivera ökning av turtätheten. De genomsnittliga utsläppen av klimatgaser bedöms öka något som följd av utbyggnad inom LIS-områdena. Eftersom LIS-planen har styrt bebyggelseetableringen till områden med bättre försörjning med kollektivtrafik så kan de ökade växthusgasutsläppen motverkas till viss del.

MARK

Olycksrisker vid utbyggnader i strandnära lägen handlar främst om översvämning, skred och ras. Inom denna typ av riskområden finns det ofta risk för människors hälsa och därmed är de mindre lämpliga för bebyggelse. Kommunen har visat på riktlinjer för grundläggning i LIS-planen. Översvämningensrisken kan till stor del undvikas genom att placera ny bebyggelse på nivåer så högt över anslutande vattendrags eller sjöars vattennivåer att de kan anses vara översvämningssäkra. Klimatförändringar ska tas med i beräkningen av lämpliga grundläggningsnivåer.

I anslutning till vattendrag och sjöar finns det även ofta stabilitetsproblem, vilket kan orsaka skred och ras. Generellt är markstabiliteten god i de områden där marken utgörs av morän eller berg. Mark som sluttar kraftigare och utgörs av lera och silt är oftast geotekniska riskområden, vilka bör utredas mer detaljerat inför byggnation. Risken för skred och ras kan även öka till följd av klimatförändringar som ger ökade nederbörds mängder, vilket man också bör beakta vid byggnation. Många av de föreslagna LIS-områdena innefattar partier med både lera, silt, morän och berg, varför det kan få stor betydelse för stabiliteten vilka delområden som bebyggs.

En åtgärd är att se var det kan finnas skredriskzoner och var man kan förvänta sig stabilitetsproblem. En klassning av skredriskzonerna ger en översiktlig bedömning av var dessa riskområden finns och därmed krävs att ytterligare geotekniska utredningar i samband med fortsatt planering eller lovgivning för enskilda utbyggnader.

I områdena kan det finnas sulfidlera. Sulfidleran förekommer under grundvattenytan i syrefri miljö. Då man gräver i denna och luft kommer till uppstår problem med försurning. Sulfidleran oxideras till sulfat med mycket lågt PH. Mera grundliga undersökningar av detta samt eventuella åtgärder för att förhindra negativ påverkan kommer att göras i fortsatt planering/bygglov/strandskyddsdispens.

Översiktliga utredningar har gjorts som visar låg-normal- och högriskområden för radon, vilket därmed ger en indikation om var fördjupade radonundersökningar behöver genomföras inför framtida byggnationer. Förhöjda halter av markradon behöver inte omöjliggöra byggnation, men vid byggnation av bostäder krävs särskilda skyddsåtgärder, vilka inte brukar vara speciellt kostnadskrävande.

SKYDDSAVSTÅND BOSTÄDER OCH VERKSAMHETER

I Boverkets skrift "Bättre plats för arbete" (Boverket m fl . 1995) anges riktlinjer för skyddsavstånd mellan bostäder och arbetsplatser med hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet. En mängd olika verksamheter som småbutiker, kontor, hantverkslokaler etc., bedöms inte ge någon nämnvärd miljöstörning och kan därför samlokaliseras med bostäder.

Vid en del LIS-områden finns verksamheter som kräver skyddsavstånd till befintliga och planerade bostäder för att undvika störningar för närboende. I samband med enskilda bostadsutbyggnader i anslutning till befintliga eller planerade verksamheter förutsätts dock att gällande riktvärden för skyddsavstånd och industribuller följs för att minimera eventuella störningar. Boverkets riktvärden ska tolkas som rekommendationer och de lokala förhållandena såsom vindriktning, avskärmade vegetation etc. ska vägas in i bedömningen vid enskilda exploateringar.

Föreslagen landsbygdsutveckling innebär i vissa fall även en utbyggnad av nya verksamheter eller utveckling av befintliga verksamheter. Även vid dessa exploateringar förutsätts gällande riktvärden för skyddsavstånd efterlevas för att minimera eventuella störningar men att hänsyn även tas till de lokala förhållandena. Vid etablering av verksamheter får inte heller ljudnivåerna från verksamheterna vara störande för omgivningen.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer är föreskrifter från regeringen om vilken kvalitet miljön måste hålla. Kommunen måste i all planering och tillsyn se till att miljökvalitetsnormen inte riskerar att överskridas. Det finns miljökvalitetsnormer för vatten, luft, buller, fisk- och musselvatten, grundvatten och ytvatten.

BULLER

Flera av LIS-områdena ligger längs vägar. Kontroll bör göras av att ljudnivåerna vid de framtida bostadshusen blir acceptabla och att gällande riktvärden för buller efterlevs. De ökade trafikmängder som den föreslagna strandnära bebyggelsen ger upphov till ligger med stor marginal inom Trafikverkets vägars kapacitet och kommer inte att påverka framkomligheten negativt. Däremot finns betydande brister på de kommunala och enskilda vägarna som påverkas och där behöver åtgärder ses över.

LUFT

LIS-planen bedöms ha minimal påverkan på miljökvalitetsnormen för luft eftersom områdena ligger i glesbygden och har relativt nära till kollektivtrafik. Trafiken och andra utsläppskällor ger upphov till luftföroreningar som vid höga halter är skadliga för människors hälsa. Luftföroreningar kan innefatta många olika ämnen, men vad avser trafikens utsläpp har följande ämnen störst betydelse: Kvävedioxid, kolväten, inandningsbara partiklar som bensen. Halterna luftföroreningar har minskat under senare år till följd av skärpta krav på fordonens reningsteknik. Ett visst undantag utgör partikelhalterna pga. dubbäckarna och vägsplitaget vilket är ett särskilt problem. Miljökvalitetsnormer finns fastställda bland annat för de ovannämnda ämnena. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna är nästan aldrig aktuella på landsbygd eftersom det råder så låga bakgrundshalter där, och särskilt inte vid den begränsade trafikmängden som finns på de aktuella vägarna.

VATTEN

Enligt EU:s vattendirektiv som omfattar grundvattnet och alla sjöar, vattendrag och kustvatten ska alla vatten ha uppnått god status 2015. Alla medlemsländer har förbundit sig att främja hållbar användning av vatten och förhindra att vattnekosystemen försämrats. Sverige är indelat i vattenförekomster med

beslut enligt miljö kvalitetsnormen om god ekologisk status. Ekologiskt känsliga vattenområden kan påverkas av bl.a. vatten- och avloppslösningar och av bryggor. Vid bygglov och detaljplan är det viktigt att pröva så att den valda vatten- och avloppslösningen inte påverkar den ekologiska och kemiska statusen negativt. Nya avloppslösningar får inte leda till någon försämring av miljö kvalitetsnormen utan anses ge en oförändrad situation. Däremot kan en positiv påverkan ske om äldre byggnader kan kopplas på ett gemensamt avloppsnät.

Någon risk för överskridande av miljö kvalitetsnormerna finns därför inte vid föreslagen utbyggnad av bostäder och verksamheter i strandnära lägen.

MILJÖMÅL

Miljöarbetet i Sverige kan sammanfattas i de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som riksdagen har satt upp. Miljö kvalitetsmålen syftar till att ange en riktning i miljöarbetet dit Sverige ska sträva för att miljöproblematiken inte ska behöva föras över på nästa generation. Skellefteå kommun har antagit egna lokala miljö mål med utgångspunkt från de nationella miljö målen. Utifrån våra egna problem och förutsättningar har de lokala miljö målen tagits fram och sammanförts under fyra huvudgrupper; leva och bo, frisk luft utomhus, natur i balans och levande vatten. Tabellen på nästa sida visar en sammanfattning av planförslagets påverkan på miljö målen.

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

När det gäller utsläpp av växthusgaser bedöms ett utpekande av områden för landsbygdsutveckling kunna innebära en måttlig försämring på miljö målet, främst i och med att boende i områden väntas bli bilberoende.

FRISK LUFT

Föreslagen landsbygdsutveckling medför en minimal ökning av partiklar till luften genom viss ökad energianvändning, trafik och i viss mån direktutsläpp från verksamheter. Miljö kvalitetsnormerna (MKN) för luft bedöms klaras med marginal inom LIS-områdena och risken för att MKN för partiklar överskrids bedöms som försumbar. Påverkan på miljö målet bedöms som liten.

GIFTFRI MILJÖ

Inom vissa LIS-områden kanske områden med förädlad mark kommer att identifieras. Inför utbyggnad kan då sanering av marken bli nödvändig vilket bidrar positivt till att uppnå miljö målet.

INGEN ÖVERGÖDNING

Inom LIS-områdena förutsätts ny bebyggelse uppfylla gällande miljö- och hälsokrav på avloppsanläggningar. Därmed kan ny bebyggelse medverka till att förbättra befintliga VA-lösningar t.ex. kan äldre enskilda avloppslösningar ersättas och kopplas på en gemensam avloppsanläggning. Detta bidrar till att minska utsläppen av övergödande ämnen till vatten, vilket kan bidra till att förbättra den ekologiska statusen i anslutande vattendrag eller sjö.

En ökad bebyggelse ger även ökade dagvattentäckningar som innehåller en del övergödande ämnen. Med lokalt omhändertagande av dagvatten reduceras dock påverkan på anslutande vattendrag och sjöar. Även här kan nybebyggelse bidra till att befintliga ineffektiva dagvattensystem ersätts av nya mer effektiva system. Påverkan på miljö målet bedöms som relativt litet.

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Ny bebyggelse i strandnära lägen kan få negativa konsekvenser för vattenmiljön både genom direkta ingrepp men också genom påverkan på vattenkvaliteten. Genom att generellt undanta områden med höga naturvärden från exploatering och förordas att arbeten i vatten genomförs med hänsyn till naturmiljön och vid lämpliga tidsperioder, bedöms påverkan på naturmiljön vid berörda sjöar och vattendrag kunna begränsas markant. Inom LIS-områdena kan ny bebyggelse bidra till att förbättra befintliga VA- och dagvattenlösningar, t.ex. genom att äldre enskilda avlopp och traditionella dagvattensystem ersätts med nya effektivare system. Inom vissa LIS-områden kan utbyggnader t o m bidra till att minska utsläppen till vatten, och därmed positivt bidra till att förbättra den ekologiska statusen i anslutande vattendrag eller sjö. Kraven på fri passage i LIS-planen främjar detta mål. I bl.a. de LIS-områden som föreslås för turism kan friluftslivet komma att värnas och en positiv påverkan kan vara att vänta för målet.

GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

Några av LIS-områdena kan ligga på eller intill isälvsavlagringar som bedömts som stora grundvattenförekomster enligt vattendirektivet. Vid givande av strandskyddsdispenser i dessa områden ska hänsyn tas till skyddet av grundvattnet. Ny bebyggelse kan bidra till att nya effektivare VA- och dagvattensystem skapas inom LIS-områdena och därmed minskar utsläppen av övergödande och skadliga ämnen som kan påverka grundvattenkvaliteten negativt.

MYLLRANDE VÅTMARKER

Inom LIS-områden finns ett flertal våtmarker, vilka vid höga naturvärden (klass 1 och 2 ur Länsstyrelsens våtmarksinventering) inte ska exploateras. Vid lägre naturvärden kan ingrepp tillåtas om påverkan på natur- och kulturvärden begränsas. Av byggtekniska skäl är det ofta ointressant att etablera ny bebyggelse i våtmarker. Påverkan på våtmarker bedöms dock som relativt liten.

Miljömål	Positivt	Negativt
Begränsad klimatpåverkan		Bedömningen är att det blir en måttlig försämring eftersom boende i området väntas bli bilberoende.
Frisk luft		Minimal försämring av luften.
Bara naturlig försurning	Ingen påverkan.	
Giftfri miljö	Eventuell sanering av förorenad mark i anslutning till byggnationer kan ge en minskning av gifter i miljön.	
Skyddande ozonskikt	Ingen påverkan.	
Säker strålmiljö	Ingen påverkan.	
Ingen övergödning	Ersätt äldre befintliga avlopp i anslutning till byggnation kan en positiv påverkan ske.	Liten negativ påverkan då avlopp och dagvatten ökas.
Levande sjöar och vattendrag	Ersätt äldre befintliga avlopp och med stor hänsyn till strandzonen kan en positiv påverkan ske.	Ingrepp i strandzonen ger en negativ påverkan på sjöar och vattendrag.
Grundvatten av god kvalitet	Om hänsyn tas till grundvattnet vid byggnation bör inga negativa konsekvenser uppstå.	
Myllrande våtmarker		Vid ovarsam utbyggnad i våtmarkernas tillrinningsområden kan en negativ effekt erhållas.
Hav i balans samt levande kust och skärgård	En förbättring med tanke på friluftslivet och utvecklingen av besöksmål samt att planen värnar om natur- och kulturvärden.	
Levande skogar		Ny bebyggelse i skogsmark nära stranden gör att denna typ av livsmiljöer minskar och det kan ge negativa konsekvenser.
Ett rikt odlingslandskap		Endast en liten del av jordbruksmarken tas i anspråk så konsekvenserna blir försumbara.
Storslagen fjällmiljö	Ingen påverkan.	
God bebyggd miljö	Ett ökat befolkningsunderlag och ny bebyggelse skapar en god bebyggd miljö.	
Ett rikt växt- och djurliv		Några områden med höga naturvärden berörs. Byggnation i dessa områden medför störningar för de arter som finns i området.

> Sammanfattning av planförslagets påverkan på miljömålen.

HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

Olika upplevelsevärden, bl.a. natur- och kulturvärden, värnas i stor grad. Riktlinjerna bör medföra att utvecklingen av utvalda områden gynnas medan värdena i andra områden kan värnas i större utsträckning. Biologisk mångfald bedöms inte påverkas av planen.

LEVANDE SKOGAR

Vissa utbyggnader kommer att ske i skogsmark som därmed kan påverkas negativt. Det kan även påverka värdefulla livsmiljöer för skyddsvärda växter och djur negativt. Utbyggnader i skogsområden med utpekade höga natur-, friluftsliv- och kulturvärden skall dock undvikas. Påverkan på miljömålet bedöms som relativt litet. Möjligheten till friluftsliv i ostörd natur minskar något inom LIS-områden.

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

Det är endast ett fåtal LIS-områden som berör odlingslandskapet och dessa är belägna nära befintlig bebyggelse och tar endast begränsad mängd jordbruksmark i anspråk. Därför bedöms konsekvenserna för odlingslandskapet som små negativa.

GOD BEBYGGD MILJÖ

Ett ökat befolkningsunderlag ger ett långsiktigt, ekonomiskt och personellt underlag för lokala servicefunktioner, vilket stärker befintliga orter i kommunen. Vidare kan fler människor bo kvar på

landsbygden och ändå ha tillgång till en god service. Ett attraktivt strandnära boende som förtätar bebyggelsen i befintliga orter ger bättre förutsättningar för ett bättre utnyttjande av infrastruktur, kollektivtrafik, service etc. än ett utspritt boende på landsbygden. Vidare kan ny bebyggelse medföra att kvaliteten på befintliga VA- och dagvattensystem höjs och därmed minskar miljöpåverkan. Föreslagen landsbygdsutveckling bedöms bidra till att uppfylla miljömålet då den till stora delar bidrar till att skapa god bebyggd miljö på landsbygden. Värdefulla områden för friluftsliv, kultur och natur värnas genom riktlinjerna i planen.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Föreslagen landsbygdsutveckling medför vissa fysiska ingrepp som bl.a. habitatförluster, försämrade livsvillkor lokalt för vissa arter och viss påverkan på vattenkvaliteten genom t.ex. grumling, dagvatten och i viss mån enskilda avlopp, vilket i varierande grad påverkar naturvärdena inom utbyggnadsområdena. Konsekvenserna bedöms dock bli små till måttliga, eftersom områden med höga naturvärden och skyddsvärt växt- och djurliv generellt undantas från exploatering. Vidare krävs detaljerade utredningar av påverkan på naturvärdena i samband med fortsatt planering av enskilda utbyggnadsområden för att ingreppen i naturmiljön skall kunna minimeras eller t o m undvikas.

FOLKHÄLSOPOLITISKT PROGRAM FÖR SKELLEFTEÅ KOMMUN

Skellefteå har sedan oktober 2006 ett inriktningsprogram för folkhälsan med visionen att år 2020 har Skellefteå kommuns invånare världens bästa hälsa. Det folkhälsopolitiska programmet bygger på den nationella folkhälsopolitikens 11 målområden. De målområden som berörs av LIS-planen är:

ÖKAD DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SAMHÄLLET

I LIS-arbetet har medborgare fått komma med förslag om områden och samråd angående planen ska bidra till att målet stärks.



> Folkhälsopolitiskt program.

EKONOMISK OCH SOCIAL TRYGGHET

Exploateringar i attraktiva strandnära lägen kommer stärka målet då det bidrar till bättre och attraktivare boendemiljöer.

ÖKAD FYSISK AKTIVITET

Tillgängligheten till natur-och friluftsområden ökar då t.ex. campingplatser planeras i bra lägen för sådana aktiviteter.

befintliga detaljplaner vilket kan vara en fördel då infrastrukturen redan är byggd i området. Vid arbetet med LIS-planen valdes de flesta områden bort som var i konflikt med de kommunala planerna, men i några få fall ansågs intresset för LIS väga tyngre än det allmänna intresset för kultur och natur.

PLANER OCH PROGRAM

Påverkan på möjligheten att uppnå kommunernas övergripande visioner och mål ska även bedömas. Översiktsplaner i Skellefteå kommun som finns vid utpekade LIS-områden är den kommuntäckande översiktsplanen från 1991, Fördjupningen av översiktsplanen från 1991, Fördjupning av översiktsplanen för kusten från 2006, Fördjupning för Burträsk från 1982, Fördjupning av översiktsplanen för Byske från 1986, Fördjupning av översiktsplanen för Bygdsiljum från 1987. Skellefteå kommun arbetar för närvarande med nya översiktsplaner i Byske och Burträsk. I övrigt finns även Kulturmiljöprogrammet från 2006 och en översiktlig Naturvårdsinventering i kommunen.

Utpekade LIS-områden går i linje med översiktsplanernas intentioner att öka befolkningen på landsbygden. Syftet med de utpekade områdena är t.ex. Bureå ger underlag för bibehållen eller utvecklad samhällsservice och privat service i Bureå samhälle. Vissa av de utpekade områdena ligger i närheten av



> Kommuntäckande översiktsplan och kustplan.

SAMLAD BEDÖMNING

Detta kapitel består av en sammanfattning av de miljökonsekvenser, både positiva och negativa, som kan uppstå om den föreslagna planen antas och genomförs.

I nollalternativet föreslås inga områden där landsbygdsutveckling bedöms vara lämplig att använda som skäl för strandskyddsdispens. Nollalternativet innebär att möjligheterna att få strandskyddsdispens minskar, vilket bedöms hämma möjligheterna till landsbygdens och kommunens utveckling. Ett nollalternativ, som innebär att ingen strandnära bebyggelse tillåts inom kommunen, innebär bibehållen naturmiljö och fortsatt skogsbruk, jordbruk inom berörda områden. Nollalternativet skulle dock innebära begränsningar i de berörda områdenas möjliga utveckling och ytterligare bidra till den pågående stagnationen. Ett nollalternativ är till fördel för den ekologiska dimensionen av hållbarhetsaspekten, men är negativ för den sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekten.

Planförslaget bidrar till landsbygdsutveckling genom att möjliggöra fler nya attraktiva boenden på landsbygden och utveckling av besöksnäringen. Det bidrar till att friluftslivet, natur- och kulturvärden och den biologiska mångfalden värnas genom översiktlig planering. Möjligheterna till friluftsliv ökar genom att turist- och friluftsinriktade bostäder och verksamheter byggs. Allmänhetens tillgänglighet kan öka i nu otillgängliga strandområden och den anslutande naturmarken sköts med hänsyn till rekreation. Ny bebyggelse inom LIS-områden kan även medföra att kvaliteten på befintliga VA- och dagvattensystem höjs och därmed minskar miljöpåverkan på områdenas vattenmiljöer. Naturvärden kan även påverkas negativt genom försämrade vattenkvalitet till följd av bl.a. grumling och/eller dagvatten och i viss mån enskilda avlopp.

Planförslaget bidrar till viss om än liten del att fler människor kan bo kvar på landsbygden och ändå ha tillgång till en god service och en levande landsbygd. Ett attraktivt strandnära boende som förtätar bebyggelsen i befintliga orter ger bättre förutsättningar för ett bättre utnyttjande av infrastruktur, kollektivtrafik, service etc. än ett utspritt boende på landsbygden. En LIS-plan ska vara hållbar inte bara ur ekologisk synpunkt utan även ur den sociala och ekonomiska synpunkten. LIS-planens områden är i

viss mån ganska små och utspridda enligt efterfrågan i nuläget och det saknas områden ur ett långsiktigt hållbart perspektiv.

Vidare medför ny bostadsbebyggelse sannolikt en något ökad biltrafik genom ökat pendlande till tätorter. Ökad trafik kan i sin tur öka utsläppen av växthusgaser och partiklar till luften något, men miljö kvalitetsnormerna för luft riskerar inte att överskridas.

Generellt är det mycket viktigt att vid utformning av nya utbyggnadsområden, ta hänsyn till och göra avvägningar mot alla de intressen och skyddskrav som redovisats i LIS-planens områdesbeskrivningar. Påverkan på bevarandevärdena ska noggrant utredas i samband med fortsatt planering av enskilda utbyggnadsområden för att kunna minimera eller till och med undvika ingrepp. För att minimera negativ påverkan på hälsa och säkerhet, krävs utredningar av bl. a. risker, buller och skyddsavstånd till verksamheter och kraftledningar inom föreslagna LIS-områden. Detta innebär i praktiken att endast mindre delar av de föreslagna LIS-områden kommer att vara aktuella för ny bebyggelse, medan övriga delar där de motstående intressena är för stora kommer att bevaras.

De sammanvägda konsekvenserna av föreslagen landsbygdsutveckling i strandnära lägen i bedöms bli lite negativa med avseende på värden för natur, kultur och landskapsbild. Stor hänsyn har dock tagits till dessa intressen i planförslaget och inga direkta behov av kompensationsåtgärder har identifierats i det här planeringsskedet. För friluftsliv, samhällseffekter och god bebyggd miljö bedöms konsekvenserna bli lite positiva.

UPPFÖLJNING AV MILJÖPÅVERKAN

I detta kapitel beskrivs hur den betydande miljöpåverkan ska följas upp och redovisas.

Enligt miljöbalkens regler skall den betydande miljöpåverkan som planens genomförande medför följas upp och redovisas. Vilken miljöpåverkan som uppstår och graden av påverkan varierar för de olika områdena och utifrån vilken utbyggnad av LIS-planen som verkligen kommer till stånd. Uppföljningen av planens påverkan föreslås ske i samband med att kommunen reviderar sin översiktsplan och då aktualiserar LIS-planen. I samband med detta ska kommunen se över vilka konsekvenser som har uppstått av LIS-planen.

- Antalet planförfrågningar och bygglovansökningar för LIS som har inkommit.
- Antalet detaljplaner angående LIS som vunnit laga kraft.
- Antalet bygglov där LIS varit ett skäl som har beviljats.
- Klagomål och olägenheter pga. av bebyggelsen som har inkommit/ konstaterats sedan planen antogs.
- Uppföljning/säkerställande av kulturvärden, vattendirektivet och naturvärden mm efter bebyggelse tillkommit i LIS-områden.

En översiktlig bedömning har gjorts av det tematiska tilläggets konsekvenser. För varje LIS-område som sedan föreslås ska också lämpligheten prövas mer detaljerat när det gäller ekologi, kulturmiljövärden, tillgänglighet, översvämnings- och rasrisker mm. Strandskyddsdispens ska alltid sökas.

